

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

Кафедра біології та здоров'язберезувальних технологій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
предметна спеціальність 014.15 Середня освіта (Природничі науки)*

Одеса 2026

*Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
протокол від «25» червня 2026 року № 15*

Рецензенти:

Гладкій Т. В. – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Галіцян О. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Укладачі:

Борщенко В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри біології та здоров'язбережувальних технологій

Шестакова М. В. – кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри біології та здоров'язбережувальних технологій

Методичні рекомендації до проходження виробничої практики з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки) / укладачі В. В. Борщенко, М.В. Шестакова. – Одеса, Університет Ушинського, 2026. 31 с.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Положення про проведення практики в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (наказ від 28 травня 2026 року № 161) і робочої програми «Виробнича практика з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти». В методичних рекомендаціях висвітлено мету, завдання, зміст практики, порядок оформлення звітної документації, процедуру організації і підбиття підсумків проходження здобувачами освіти виробничої практики з біології в закладах загальної середньої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ.....	6
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	7
3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ.....	12
4. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ.....	13
5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.....	15
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.....	16
ДОДАТОК. Щоденник виробничої практики з біології і хімії.....	19

ВСТУП

Виробнича практика студентів в закладах загальної середньої освіти є одним з важливих видів навчальної роботи і здійснюється для набуття виробничих навичок ухвалювати самостійно рішення в реальних виробничих умовах. Вона покликана підготувати майбутніх фахівців до реальної практичної роботи, забезпечити належний рівень їхньої професійної підготовки. Метою виробничої практики є поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих студентами у процесі вивчення певного циклу дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо в закладі, установі, організації, підприємстві з виробничим, виховним, освітнім процесом тощо, відпрацювання професійних умінь і навичок, а також збір матеріалу для виконання кваліфікаційних (курсівих) робіт з методики навчання біології.

Проходження виробничої практики з біології і хімії здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки) відбувається згідно Положення про проведення практики в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (наказ від 28 травня 2026 року № 161), розробленого відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказу Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (редакція від 20.12.1994), стандартів вищої освіти України, наказу Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 р. №1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»; листу Міністерства освіти і науки України від 26.02.2010 № 1/9-119 «Про Методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах», навчальних планів, робочих навчальних планів, Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти

за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Виробнича практика з біології і хімії проводиться для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки) на базі закладів загальної середньої освіти.

Під час виробничої практики здобувач освіти – майбутній учитель природничих дисциплін повинен опанувати систему вмінь і набути навички щодо вирішення типових завдань відповідно до посади учителя біології і хімії, завідувача кабінетом / навчальною лабораторією біології і хімії, а також класного керівника.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Мета виробничої практики з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти – оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі отриманих в Університеті професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Провідним завданням виробничої практики з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти є розвиток загальних і фахових (спеціальних) компетентностей майбутніх вчителів природничих дисциплін на основі застосування діяльнісного, особистісно орієнтованого і компетентнісного підходів.

Очікувані результати виробничої практики з біології в закладах загальної середньої освіти.

Здобувач вищої освіти знає:

- ефективні методи, форми і прийоми навчання та виховання в освітньому процесі з біології і хімії;
- передовий педагогічний досвід, сучасні освітні технології, технології дистанційного навчання;
- основи роботи в хімічній та біологічній лабораторіях з обладнанням, в кабінеті біології і хімії з мультимедійними засобами навчаннями з дотриманням техніки безпеки;
- обов'язки класного керівника, етапи організації позаурочних і позакласних заходів.

Здобувач вищої освіти вміє:

- розробляти поурочне планування, вести ділову документацію вчителя біології і хімії;
- організовувати навчальні заняття різних типів в профільній школі,

зокрема з використанням технологій дистанційного навчання;

- адекватно застосовувати в освітньому процесі з біології і хімії профільної школи освітні технології навчання, зокрема, інформаційні і проєктні технології;

- організовувати і проводити різні типи шкільного біологічного і хімічного експериментів з дотриманням техніки безпеки;

- формувати в учнів знання навчального матеріалу, уміння розв'язувати типові задачі з шкільного курсу біології і хімії основної школи, експериментальні уміння в ході проведення лабораторних робіт;

- оцінювати досягнення учнями цілей навчання біології і хімії, використовувати для цього тестові технології, створювати рубрики для критеріального оцінювання проєктної діяльності учнів;

- передбачати й розв'язувати проблеми виховання і розвитку особистості на уроках біології і хімії, підвищувати мотивацію до навчання.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Виробнича практика з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Середня освіта (Природничі науки)» за першим (бакалаврським) рівнем спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки).

Виробнича практика з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти здійснюється з відривом від освітнього процесу не більше шести годин на день: протягом чотирьох тижнів в 7 семестрі.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає:

- для осіб віком від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 КЗпП України);

– для осіб віком від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст.50 КЗпП України).

Виробничою практикою здобувачів від Університету керують викладачі фахової кафедри, а від баз практики – їх керівники, заступники, або керівники структурних підрозділів, їх заступники тощо. Направлення здобувачів на практику оформлюється наказом ректора.

Здобувачі забезпечуються робочими програмами та щоденниками. Робоча програма практики регламентована Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (наказ від 28.05. 2026 № 161).

Організація навчання для осіб з особливими освітніми потребами під час виробничої практики передбачає адаптований формат програми практики з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувача освіти на підставі поданої заяви.

Керівник практики з біології/хімії:

– перед початком практики проводить настановну конференцію, ознайомлює з робочою програмою практики, надає інформацію про порядок проходження практики, забезпечує студентів необхідними документами, інформує про систему звітності з практики;

– проводить інструктаж з охорони праці та фіксує його проведення в журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці для студентів;

– готує документацію для студентів: договори про практику, направлення, щоденники тощо;

– контролює хід практики;

– подає декану звіти про проведення практики з пропозиціями щодо вдосконалення її організації та оприлюднює звіт на вченій раді факультету;

– у складі комісії для проведення диференційованого заліку з практики оцінює результати практики студентів, атестує їх і виставляє оцінки в заліковій книжці та індивідуальні навчальні плани студента.

Керівник практики-методист:

- перед початком практики перевіряє готовність баз практики до прийому студентів, ознайомлює їх з робочою програмою практики;
- інформує студентів про правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики;
- контролює забезпечення відповідних умов праці і побуту студентів під час проходження практики та виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- спільно з керівником практики від бази практики забезпечує якісне проходження практики згідно з програмою;
- перевіряє та оцінює звітну документацію студента після закінчення практики;
- відстежує своєчасне прибуття студентів до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- проводить обов'язкові консультації щодо оброблення зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує студентів про порядок надання звітів про практику;
- у складі комісії для проведення диференційованого заліку з практики оцінює результати практики студентів;
- готує і подає звіт про проведення та результати практики завідувачу кафедри, оприлюднивши його на засіданні кафедри.

Викладачі – керівники практики від кафедр педагогіки та психології:

- оцінюють виховну роботу здобувача під час педагогічної практики (керівник з педагогіки);
- відвідують (вибірково) уроки, позакласні та виховні заходи студентів, допомагають студентам здійснювати психологічний аналіз (керівник із психології);
- аналізують й оцінюють виконання завдання із педагогіки / психології;

– у складі комісії для проведення диференційованого заліку з практики оцінюють результати практики студентів.

Здобувачі освіти:

- беруть участь у настановній конференції з практики;
- отримують консультації щодо оформлення всіх необхідних документів з практики;
- ознайомлюються з робочою програмою практики та виконують всі завдання, що передбачені програмою;
- розробляють та затверджують в керівника практики-методиста індивідуальний план проходження практики;
- проходять інструктаж з правил охорони праці, засвідчують це підписом у журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці та суворо дотримуються цих правил;
- вивчають правила внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримуються їх виконання;
- своєчасно прибувають на базу практики та надсилають повідомлення у заклад вищої освіти не пізніше як через три дні після прибуття (початку практики);
- несуть відповідальність за виконану роботу на базі практики;
- готують, відповідно до вимог робочої програми практики, звітну документацію та у визначений термін надають її керівнику практики з фізики;
- своєчасно складають залік з практики.

На студентів, які проходять практику, поширюються законодавство про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку, які діють на базі практики.

Об'єктами (базами) виробничої практики виступають заклади загальної середньої освіти II ступеня різних типів (державні і приватні), ліцеї, гімназії, що мають ліцензію на провадження освітньої

діяльності у сфері загальної середньої освіти і які мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

Для студентів, які навчаються в Університеті за державним замовленням, перелік баз практики можуть надавати органи, що формували замовлення на фахівців. Для студентів, іноземних громадян, бази практики можуть бути передбачені у відповідному контракті щодо підготовки фахівців і знаходитись як на території країн-замовників, так і на території України.

Студенти можуть самостійно, з дозволу керівника практики, підбирати для себе місце проходження практики. У разі погодження, здобувач має написати заяву та подати клопотання від бази практики.

Контролювання за проходженням практики з боку закладу вищої освіти здійснюється:

- керівником практики з біології від кафедри;
- керівником практики від університету;
- представником ректорату, деканату та навчального відділу університету.

Метою контролю є виявлення та усунення недоліків і надання допомоги здобувачам у виконанні програми практики.

На кожному етапі контролювання застосовуються специфічні методи.

Попереднє контролювання здійснюється під час підготовки здобувачів до проходження практики (на настановній конференції). При цьому пояснюються цілі практики, порядок її проходження, форма звітування, а також здобувачам передаються направлення на базу практики, щоденники та програми практики.

Поточне контролювання з боку керівника практики від закладу вищої освіти, завідувача кафедри, деканату та ректорату здійснюється під час відвідування баз практики, а також під час бесід зі здобувачами у дні, встановлені кафедрою для консультування здобувачів. Періодичний контроль здійснюють завідувач кафедри та керівник практики від університету.

Безпосередній контроль за проходженням практики здійснює керівник практики від кафедри і факультету.

Підсумкове контролювання відбувається під час оцінювання та захисту звітної документації з практики.

Систему поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї програми практики виконують керівники практики від закладу вищої освіти і керівники від бази практики, завідувач кафедри тощо. Періодичний контроль здійснюють завідувач кафедри та керівник практики від університету.

3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

I. Робота студента-практиканта як учителя біології та хімії

1. Складання індивідуального плану проходження практики.
2. Відвідування і здійснення аналізу уроків вчителів біології і хімії та однокурсників.
3. Підготовка і проведення пробних уроків біології і уроків хімії.
4. Підготовка і проведення позакласного заходу з біології і хімії.
5. Виконання окремих функцій завідувача кабінету біології/хімії і лаборанта кабінету біології/хімії:
 - ведення журналу з охорони праці під час виконання учнями експериментальних робіт;
 - підготовка обладнання (приладів, апаратури, мультимедійних засобів навчання) до проведення експериментів, здійснення його перевірки і просте регулювання згідно з інструкціями та технічною документацією;
 - упорядкування і приведення в належний стан обладнання після проведення експерименту;
 - підготовка і розповсюдження дидактичних матеріалів тощо.
6. Підготовка і проведення залікових уроків з біології і хімії.

II. Психолого-педагогічна робота з учнями, робота класного керівника

1. Ознайомлення з планом виховної роботи, узгодження з класним керівником участі у проведенні батьківських зборів, класної години, виховного заходу тощо.
2. Підготовка і проведення виховного заходу.
3. Проведення діагностики «Задоволеність стосунками у класі».
4. Складання психологічної характеристики класу.
5. Складання психологічного аналізу уроку (за вибором).

III. Оформлення звітної документації

1. Ведення щоденника практики.
2. Оформлення планів-конспектів залікових уроків, планів-конспектів (сценаріїв, описів) позакласного заходу з біології, виховного заходу.
3. Підготовка до захисту результатів практики.

4. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Під час проходження виробничої практики з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти студенти готують низку звітних документів, а саме:

- заповнений щоденник практики;
- плани-конспекти двох залікових уроків з біології та двох залікових уроків з хімії, що затверджені вчителем та керівником практики з біології і хімії;
- план-конспект (сценарій, опис) позакласного заходу з біології/хімії, що затверджений вчителем та керівником практики з біології/хімії;
- план-конспект (сценарій, опис) виховного заходу, затверджений класним керівником, керівником практики з педагогіки / психології.

В щоденнику практики відображається:

- індивідуальний план проходження практики з відмітками про його виконання, який затверджується керівником практики від Університету та керівником від бази практики;

– аналіз проведених студентом залікових уроків, в якому відображаються якісні і кількісні оцінки організації, змісту і методики проведення уроку, зроблені висновки і пропозиції щодо вдосконалення професійних знань, умінь, якостей студента, і який підписаний вчителем біології та керівником практики (з біології або з педагогіки / психології);

– аналіз проведеного студентом позакласного заходу з біології, в якому відображаються якісні і кількісні оцінки організації, змісту і методики проведення позакласного заходу з біології, зроблені висновки і пропозиції щодо вдосконалення професійних знань, умінь, якостей студента, і який підписаний вчителем біології та керівником практики (з біології або з педагогіки / психології);

– аналіз проведеного студентом виховного заходу, в якому відображаються якісні і кількісні оцінки його організації, змісту і методики проведення, зроблені висновки і пропозиції щодо вдосконалення професійних знань, умінь, якостей студента, і який підписаний класним керівником та керівником практики (з педагогіки / психології);

– звіт з психолого-педагогічної роботи студента з учнями, в якому відображаються результати діагностики стосунків у класі, психолого-педагогічна характеристика групи учнів, психологічний аналіз уроку тощо.

Плани-конспекти чотирьох залікових уроків з біології, план-конспект (сценарій, опис) позакласного заходу з біології, план-конспект (сценарій, опис) виховного заходу оформлюються довільним чином і надаються у друкованому вигляді або написані від руки.

Звітна документація здається у триденний термін після закінчення практики керівнику практики з біології, керівнику практики з педагогіки / психології.

У випадках невідповідності вимогам щодо змісту і оформлення звітної документації, вона повертається на доопрацювання.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

До захисту допускаються здобувачі, які повністю виконали програму практики, представили звітну документацію відповідно до встановленої форми та одержали позитивну характеристику керівника від бази практики.

Захист підсумків виробничої практики з біології і хімії в закладах загальної середньої освіти студентів здійснюється під час проведення заліку у призначений керівником практики з біології/хімії термін, у присутності комісії, що призначена завідувачем кафедри. Під час захисту практики, здобувачі освіти розповідають про свій досвід, який вони набули у процесі проходження практики, особисті міркування та побажання. Підсумкова оцінка за проходження виробничої практики виставляється з урахуванням відгуків, якісних і кількісних оцінок керівників від бази практики, відповідей на запитання під час заліку та якості оформлення звітної документації.

За умови успішного захисту виробничої практики ставиться диференційована оцінка, яка вноситься в відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план здобувача керівником практики з біології. Оцінка з практики враховується нарівні з іншими оцінками, які характеризують успішність здобувача.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти від 23.11.2011 №1392 (в редакції від 01.09.2020 на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 143-2020-п). URL: <https://bit.ly/3Na4D7J>.
2. Закон України «Про освіту» (в редакції від 27.07.2022 на підставі Закону України № 2457-IX). URL: <https://bit.ly/3D3PrV2>.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (в редакції від 01.07.2022 на підставі Закону України № 2315-IX). URL: <https://bit.ly/3FjpnIf>.
4. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 р. за №1111/35394. URL: <https://bit.ly/3FkYZOm>.
5. Грицай Н. Б. Методика навчання біології : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 272 с.
6. Дяченко-Богун М.М. Методика навчання біології: навчальний посібник. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2023. 145 с.
7. Задорожний К. М. Актуальний досвід викладання хімії. Харків : Вид. група «Основа», 2020. 143 с.
8. Самойленко П. В. Методика навчання хімії. Чернігів : Десна Поліграф, 2020. 320 с.
9. Котенєва І. С., Вовк С. В. Методичний супровід викладацької діяльності сучасного вчителя біології : навчально-методичний посібник. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. 325 с.
10. Тарасова С. М., Космачова А. М., Міхеєва Г. М. Методика навчання біології: навчальний посібник (стереотипне видання). Херсон : вид-во ОЛДІ-ПЛЮС, 2025. 354 с.
11. Снігур Д. В. Методика та техніка шкільного хімічного експерименту. Частина 1. Організація безпечного експерименту в школі : методичні вказівки для студентів ф-ту хімії та фармації. Одеса : Видавництво «Друк Південь», 2020. 68 с.
12. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України. Лист МОН № 1/6267-22 від 10.06.2022. URL: <https://bit.ly/3W6LmIE>.
13. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. (в редакції від 27.10.2022, підстава - на підставі Закону України № 2438-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
14. Положення про організацію освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського». URL:

https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/org.osv.proc/OSP-002.pdf

15. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Допоміжна література

1. Абетка з безпеки школяра середньої школи. 2022.
URL <https://bit.ly/3TGTmOX>.
2. Бобкова О. С. Хімія – це цікаво! : навч. посіб. для 7-11 класів загальноосвітніх навч. закл. Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. 72 с.
3. Гривко А.В., Ващенко Л.С. Поточне та формувальне оцінювання в базовій та старшій профільній школі. Український педагогічний журнал. 2021. №2. С. 11-22
4. Казанішена Н. В. Форми, методи й засоби навчання біології: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021.
<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6896/Kazanishena-N.V.-Formy-metody-y-zasoby-navchannia-biologii.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Анічкіна О. В., Авдєєва О. Ю., Євдоченко О. С., Камінський О. М., (2024) Хімічний експеримент у школі та вдома. Житомирський державний університет імені Івана Франка. ISBN 978-966-485-295-8.
6. Модельні навчальні програми «Біологія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти, «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 06.09.2023 № 1090)
<https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.59.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/Biologiya.79.klas.Sobol.26.07.2023>
7. Модельні навчальні програми «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Лашевська Г.А.), «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1001)
<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/Khimiya.7-9.klas.Lashevaska.18.08.2023.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL :
<http://www.mon.gov.ua>
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL :
<https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Сайт Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>.
4. Інтерактивні симуляції для природничих наук і математики. URL:
<https://phet.colorado.edu/uk/>.

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**ЩОДЕННИК
виробничої практики
З БІОЛОГІЇ І ХІМІЇ
в закладах загальної середньої освіти**

здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет / інститут	<u>Навально-науковий інститут природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту</u>
Кафедра	<u>біології та здоров'язбережувальних технологій</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
Спеціальність	<u>014.15 Середня освіта (Природничі науки)</u>
Рік навчання	<u>четвертий</u>
Група	_____

Здобувач вищої освіти _____
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

прибув до бази практики _____
(повна назва бази практики)

«__» _____ 20__ року

Керівник бази практики _____
(підпис) _____ (посада, Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

МП

вибув з бази практики _____
(повна назва бази практики)

«__» _____ 20__ року

Керівник бази практики _____
(підпис) _____ (посада, Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

МП

Тиждень	Дата	Завдання	Відмітка про виконання
IV			
V			

Керівники практики:

від закладу вищої освіти

_____ (підпис)

_____ (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

від бази практики

_____ (підпис)

_____ (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

I. Робота студента-практиканта як учителя біології

1.1. АНАЛІЗ ЗАЛІКОВОГО УРОКУ (Біологія)

Дата _____

Тема уроку: _____

Тип уроку: _____

Критерії оцінки	Незадовільна оцінка	Низька оцінка	Середня оцінка	Добра оцінка	Висока оцінка	Кількість балів
Організація уроку:						0-3
Наявність плану-конспекту						
Доцільність структури уроку, відповідність до мети і типу уроку						
Правильність вибору форм роботи зі школярами						
Зміст уроку:						0-3
Відповідність змісту уроку (теми і питання, що її розкривають) календарному плану і навчальній програмі						
Правильність підбора навчального матеріалу, науковість його викладання						
Методика проведення уроку:						0-4
Застосування МЗН та ІТ, наочного приладдя, дидактичних матеріалів в ході уроку						
Відповідність методів навчання змісту уроку, рівню підготовки учнів						
Підбір і використання освітніх технологій та прийомів навчання						
Активізація роботи учнів, вплив на мотиваційну сферу учнів						
Доступність в роз'ясненні нових термінів і понять						
ВСЬОГО:						

Висновки та пропозиції:

Вчитель:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1.2. АНАЛІЗ ЗАЛІКОВОГО УРОКУ (Біологія)

Дата _____

Тема уроку: _____

Тип уроку: _____

Критерії оцінки	Незадовільна оцінка	Низька оцінка	Середня оцінка	Добра оцінка	Висока оцінка	Кількість балів
Організація уроку:						0-3
Наявність плану-конспекту						
Доцільність структури уроку, відповідність до мети і типу уроку						
Правильність вибору форм роботи зі школярами						
Зміст уроку:						0-3
Відповідність змісту уроку (теми і питання, що її розкривають) календарному плану і навчальній програмі						
Правильність підбора навчального матеріалу, науковість його викладання						
Методика проведення уроку:						0-4
Застосування МЗН та ІТ, наочного приладдя, дидактичних матеріалів в ході уроку						
Відповідність методів навчання змісту уроку, рівню підготовки учнів						
Підбір і використання освітніх технологій та прийомів навчання						
Активізація роботи учнів, вплив на мотиваційну сферу учнів						
Доступність в роз'ясненні нових термінів і понять						
ВСЬОГО:						

Висновки та пропозиції:

Вчитель:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1.3. АНАЛІЗ ЗАЛІКОВОГО УРОКУ (Хімія)

Дата _____

Тема уроку: _____

Тип уроку: _____

Критерії оцінки	Незадовільна оцінка	Низька оцінка	Середня оцінка	Добра оцінка	Висока оцінка	Кількість балів
Організація уроку:						0-3
Наявність плану-конспекту						
Доцільність структури уроку, відповідність до мети і типу уроку						
Правильність вибору форм роботи зі школярами						
Зміст уроку:						0-3
Відповідність змісту уроку (теми і питання, що її розкривають) календарному плану і навчальній програмі						
Правильність підбора навчального матеріалу, науковість його викладання						
Методика проведення уроку:						0-4
Застосування МЗН та ІТ, наочного приладдя, дидактичних матеріалів в ході уроку						
Відповідність методів навчання змісту уроку, рівню підготовки учнів						
Підбір і використання освітніх технологій та прийомів навчання						
Активізація роботи учнів, вплив на мотиваційну сферу учнів						
Доступність в роз'ясненні нових термінів і понять						
ВСЬОГО:						

Висновки та пропозиції:

Вчитель:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Керівник практики:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1.4. АНАЛІЗ ЗАЛІКОВОГО УРОКУ (Хімія)

Дата _____

Тема уроку: _____

Тип уроку: _____

Критерії оцінки	Незадовільна оцінка	Низька оцінка	Середня оцінка	Добра оцінка	Висока оцінка	Кількість балів
Організація уроку:						0-3
Наявність плану-конспекту						
Доцільність структури уроку, відповідність до мети і типу уроку						
Правильність вибору форм роботи зі школярами						
Зміст уроку:						0-3
Відповідність змісту уроку (теми і питання, що її розкривають) календарному плану і навчальній програмі						
Правильність підбора навчального матеріалу, науковість його викладання						
Методика проведення уроку:						0-4
Застосування МЗН та ІТ, наочного приладдя, дидактичних матеріалів в ході уроку						
Відповідність методів навчання змісту уроку, рівню підготовки учнів						
Підбір і використання освітніх технологій та прийомів навчання						
Активізація роботи учнів, вплив на мотиваційну сферу учнів						
Доступність в роз'ясненні нових термінів і понять						
ВСЬОГО:						

Висновки та пропозиції:

Вчитель:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1.5. АНАЛІЗ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ З БІОЛОГІЇ/ХІМІЇ

Дата _____

Тема заходу: _____

Тип заходу: _____

Критерії оцінки	Незадовільна оцінка	Низька оцінка	Середня оцінка	Добра оцінка	Висока оцінка	Кількість балів
Організація заходу:						0-1
Наявність плану-конспекту (сценарію, опису)						
Доцільність структури, відповідність до мети проведення заходу						
Зміст заходу:						0-1
Підбір навчального матеріалу, науковість його викладання						
Методика проведення заходу:						0-3
Застосування МЗН та ІТ, наочного приладдя, дидактичних матеріалів						
Відповідність методів проведення заходу до його змісту і рівня підготовки учнів						
Підбір і використання освітніх технологій та прийомів навчання						
Активізація роботи учнів, вплив на мотиваційну сферу учнів						
Доступність в роз'ясненні нових термінів і понять						
ВСЬОГО:						

Висновки та пропозиції:

Вчитель:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

II. Психолого-педагогічна робота з учнями, робота класного керівника

2.1. АНАЛІЗ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Дата _____

Тема заходу: _____

Тип заходу: _____

Критерії оцінки	Незадовільна оцінка	Низька оцінка	Середня оцінка	Добра оцінка	Висока оцінка	Кількість балів
Організація заходу:						0-1
Наявність плану-конспекту (сценарію, опису)						
Доцільність структури, відповідність до виховної мети проведення заходу						
Зміст заходу:						0-1
Підбір матеріалу, науковість його викладання						0-3
Методика проведення заходу:						
Застосування МЗН та ІТ, наочного приладдя, дидактичних матеріалів						
Відповідність методів проведення заходу до його змісту і рівня підготовки учнів						
Активізація роботи учнів, вплив на мотиваційну сферу учнів						
Досягнення виховної мети						
ВСЬОГО:						

Висновки та пропозиції:

Класний керівник:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРІЗВИЩЕ)

2.2. Психолого-педагогічна робота з учнями

Діагностика стосунків у класі

<u>1. Загальні відомості про клас</u>
<u>2. Задоволеність учнями міжособистісними стосунками</u>
<u>Розуміння і підтримка один одного</u>
<u>Відповідальність</u>
<u>Допомога одноліткам</u>
<u>3. Характеристика пізнавальної сфери учнів класу</u>
<u>Увага</u>
<u>Пам'ять</u>
<u>Мислення</u>

Психолого-педагогічна характеристика групи учнів

1	Загальні відомості про групу і її структуру
2	Загальна характеристика організації навчальної діяльності класу, його успішність
3	Характер взаємин у колективі
4	Самоврядування у класі
5	Роль класного керівника у виховній роботі класу

Психологічний аналіз уроку

1	Аналіз освітньої діяльності та емоційного стану учнів на уроці
2	Структура і динаміка уроку
3	Аналіз діяльності вчителя на уроці

Керівник практики
з педагогіки / психології:

_____ (підпис)

_____ (ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Відгук осіб, яка перевіряли проходження практики

№	Види завдань	Розподіл балів	Оцінка	
			Кількість балів	Підпис
I. Робота студента-практиканта як учителя біології		максимальна кількість - 60 з них:	Керівник практики з біології / Учитель біології	
1.1	Відвідування та здійснення аналізу уроків вчителів і однокурсників	1-5		
1.2	Успішність проведення пробних уроків	1-5		
1.3	Проведення позакласного заходу з біології/хімії	1-5		
1.4	Виконання окремих функцій завідувача кабінету біології/хімії, лаборанта кабінету біології/хімії	1-5		
1.5	Підготовка і проведення залікового уроку № 1	1-10		
1.6	Підготовка і проведення залікового уроку № 2	1-10		
1.7	Підготовка і проведення залікового уроку № 3	1-10		
1.8	Підготовка і проведення залікового уроку № 4	1-10		
II. Психолого-педагогічна робота з учнями, робота класного керівника		максимальна кількість - 25 з них:	Керівник з педагогіки / психології / класний керівник	
2.1	Підготовка та проведення виховного заходу	1-5		
2.2	Проведення діагностики «Задоволеність стосунками у класі»	1-10		
2.3	Складання психологічної характеристики класу	1-5		
2.4	Складання психологічного аналізу уроку (за вибором)	1-5		
III. Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми, захист результатів практики)		максимальна кількість - 15 з них:	Керівник практики з фізики	
3.1	Щоденник практики	1-5		
3.2	Плани-конспекти залікових уроків, позакласного заходу з біології і хімії, виховного заходу	1-5		
3.3	Захист результатів практики	1-5		
	ВСЬОГО	100		

Підсумкова інформація про результати проходження практики

Дата складання заліку « ____ » _____ 20__ року

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою (словами)	кількість балів (цифрами і словами)	за шкалою ECTS

Члени комісії:

(підпис)

(ім'я ПРИЗВИЩЕ)

(підпис)

(ім'я ПРИЗВИЩЕ)

(підпис)

(ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Керівник практики факультет /

(підпис)

(ім'я ПРИЗВИЩЕ)